

Onderwerp

Pilot schuldsanering en aanpak jongeren met schulden.

Datum	3 juni 2019	Naam en telefoon	Monique Willems 9823
Afdeling	MMMO	Portefeuillehouder	Kees van Geffen

Wat adviseer je te besluiten?

1. De Raad te informeren over de 3 jarige pilot schuldsanering en aanpak jongeren met schulden.
2. Deze pilot en de financiële effecten integraal af te wegen bij de begroting.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

We signaleren dat we inwoners nu onvoldoende op maat kunnen helpen met schuldhulpverlening. Er is behoefte aan meer instrumenten. Dat geldt zeker voor onze jongeren. Ook in de Adviescommissie Sociaal Bestuurlijk zijn meerdere malen vragen aan de wethouder gesteld met betrekking tot mogelijkheden voor kredietverstrekking bij de Osse schuldhulpverlening en de mogelijkheid van het opkopen van schulden. Daarnaast vragen schuldeisers in toenemende mate om de mogelijkheid van saneringskredieten. Als antwoord op deze signalen willen we aan de slag met twee nieuwe vormen van hulp:

Schuldsanering

Inwoners met een beperkte afloscapaciteit en die in de toekomst ook niet méér inkomsten gaan verwerven, bieden we schuldsanering in plaats van een traject schuldbemiddeling. Bij schuldsanering ronden we het schuldtraject in één keer af door afspraken met de schuldeisers. Deze afspraak bestaat uit het (deels) betalen van de schuld in één betaling tegen finale kwijting van het restant. Het afgesproken bedrag dat de schuldenaar moet betalen, betaalt deze met een lening van de kredietbank. Er rest alleen een schuld bij de kredietbank.

Een aanpak voor jongeren met schulden (18-27 jaar)

Deze jongeren krijgen hulp op maat. Ze krijgen hulp bij hun schulden én hulp bij participatie. De gemeente treft een regeling met de schuldeisers om een deel van de schuld af te betalen en de rest kwijt te schelden. Het aangeboden bedrag, lost de gemeente in één keer af. De jongere betaalt vervolgens de schuld die hij bij de gemeente heeft af. Voor 3 jongeren doen we een proeftraject met een saneringskrediet bij de kredietbank.

Welk resultaat willen we bereiken?

We willen voor inwoners meer perspectief door effectieve schuldhulpverlening. De inwoner hoeft minder met zijn/haar schulden bezig te zijn, raakt uit zijn/haar isolement en krijgt meer ruimte voor participatie.

Voor jongeren willen we dat ze uit de impasse komen die door de schulden veroorzaakt wordt. De schulden staan hun ontwikkeling in de weg. We bieden hen een oplossing voor hun

schuldenproblematiek (o.a. gedeeltelijke kwijtschelding) en begeleiding op maat. Hierdoor komt er voor hen weer perspectief. Uiteindelijk oogmerk is duurzaam en passend werk.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

De pilot bestaat uit twee onderdelen.

1. Schuldsanering
2. Aanpak jongeren met schulden

Hieronder leest u per onderdeel welke argumenten er voor dit advies zijn.

1.1 Er komt meer ruimte voor participatie

De schuldeisers worden in één keer betaald. Voor de inwoner is duidelijk wat deze in de afbetaalperiode van 3 jaar maandelijks dient af te lossen bij de kredietbank. Het af te betalen bedrag is in overeenstemming met de financiële mogelijkheden. Er is minder stress en de inwoner hoeft veel minder bezig te zijn met schulden. Hierdoor komt er ruimte voor participatie, zoals sociale contacten, vrijwilligerswerk e.d.

1.2 De kosten voor schuldhulp worden minder

De schuld wordt in één keer afgekocht. Hierdoor is het schuldbemiddelingstraject van 3 jaar niet meer aan de orde: er is geen inzet meer nodig op het verwerven van meer inkomsten in de afloperiode van 3 jaar. Ook hoeft er ook geen jaarlijkse hercontrole van de schuldbemiddeling plaats te hebben. In de hercontrole bekijkt schuldbemiddeling of er bijstelling nodig is van het af te lossen bedrag op grond van de werkelijke financiële situatie van de inwoner.

1.3 De Kredietbank Nederland is het beste alternatief

Voor het saneren van schulden willen we de samenwerking aangaan met een kredietbank. We hebben gekeken naar mogelijkheden van kredietbanken in onze omgeving. De kredietbanken in Nijmegen en Den Bosch breiden voorlopig niet uit. Een alternatief is onze eigen Osse kredietbank. Deze kredietbank is momenteel niet meer actief, maar kan geactiveerd worden. Het activeren kost tijd en is waarschijnlijk kostbaar. Een andere oplossing is samenwerking met de Kredietbank Nederland. Deze samenwerking kan meteen ingaan en kredieten komen snel beschikbaar. Er zijn geen extra kosten aan de samenwerking verbonden. Deze bank heeft veel ervaring en werkt met ca 150 gemeenten samen.

1.4 Een diverse groep kan hiermee geholpen worden.

Schuldsanering willen we aanbieden aan inwoners met een lage afloscapaciteit, waarbij geen stijging van het inkomen in het vooruitzicht ligt. Het gaat hierbij om inwoners met allerlei achtergronden. Zo betreft het een deel van de gepensioneerden met een AOW-uitkering, arbeidsongeschikten, mensen met een Wajong-uitkering, mensen met een beperking en 60+ met een Participatiewet uitkering.

1.5 Een hoge rente is voor de inwoner die geld leent staat het gebruik van de lening van de Kredietbank niet in de weg.

Bij schuldsanering leent de inwoner geld van de Kredietbank Nederland om zijn schulden af te lossen. Over deze lening is hij/zij een relatief hoge rente (14%) verschuldigd. De rente kunnen we

omlaag brengen door borgstelling bij de gemeente voor de saneringskredieten. De rente bij borgstelling bedraagt 12,6 %. De kans dat deze borgstelling aangesproken wordt is niet zo groot. In het merendeel van de trajecten zullen inwoners het krediet afbetalen. De rente komt echter niet op het conto van de schuldenaar. De rente verrekenen we met het bedrag dat we de schuldeisers kunnen aanbieden. Meestal gaan schuldeisers hiermee akkoord. Zij nemen de rente voor hun rekening.

2.1 Jongeren krijgen een ontwikkelingsperspectief.

Schuldeisers willen alleen in gesprek over een betalingsregeling als de jongere (meer) gaat werken om de schulden af te lossen. Dit staat soms haaks op de stappen die jongeren willen en moeten zetten om te werken aan hun toekomst. Door de schulden af te kopen én de jongere voor een periode van 3 tot 5 jaar begeleiding te bieden naar passend werk of scholing komt er weer perspectief. Wel stellen we de motivatie van de jongere om stappen te zetten in zijn/haar ontwikkeling als voorwaarde voor deze aanpak. Voor de schuldeisers is deze voorwaarde eveneens belangrijk om mee te werken aan een regeling. Vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn ze bereid tot kwijtschelding, mits de jongeren echt verder komt in zijn/haar ontwikkeling.

2.2 Jongeren krijgen hulp op maat en de hulp wordt effectiever

De groep jongeren met schulden is heel divers. Wat we momenteel bieden sluit niet altijd goed aan of het is te versnipperd. Met deze aanpak kijken we per jongere: wat wil je, wat kan je zelf en wat heb je nodig, volgens de Samenwerkwijze uit de Ruwaard. De jongere heeft vaak meer problemen dan alleen schulden, denk aan psychische problemen, verslavingsproblematiek of woonproblematiek. De jongere krijgt zijn eigen trajectbegeleider participatie, die in de lead is en nauw samenwerkt met de schuldhulpverlener. Hierdoor doorbreken we impasses in het traject met de jongere en conflicterende regels binnen onze gemeente.

Zo nodig organiseert de trajectbegeleider een MDO met de jongere en iedereen die iets kan betekenen. Samen met de jongere maakt de trajectbegeleider een plan en biedt begeleiding.

2.3 Het bereik van jongeren met schulden wordt groter en er is minder uitval

Jongeren komen minder gemakkelijk bij de gemeente voor hulp dan de gemiddelde schuldenaar. Ze ervaren een hoge drempel. Wanneer ze wel komen, haken ze veelal weer af. We kunnen hen onvoldoende bieden. Door deze aanpak zal het beeld van wat we voor hen op het vlak van schulden doen, positiever worden. Dit zal meer jongeren ertoe zetten hulp te zoeken en aan de slag te gaan met het oplossen van hun schulden.

2.4 Jongeren komen uit de bijstand

Wanneer jongeren in de bijstand door deze aanpak (terug) naar school gaan, bijvoorbeeld om een startkwalificatie te halen, is er meteen financiële winst voor de gemeente aangezien de uitkering stopt. Op de lange termijn kan opleiding de kans op werk vergroten en is terugvallen op een uitkering minder aan de orde. Ook dit levert financiële winst op.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

De pilot bestaat uit twee onderdelen.

1. Schuldsanering

2. Aanpak jongeren met schulden

Hieronder leest u per onderdeel welke tegenargumenten er voor dit advies zijn.

1.1. *We geven een deel van onze schuldhulpverlening uit handen aan de kredietbank en lopen risico op financiële hulp van minder kwaliteit*

Schulden in kaart brengen en afspraken maken met de schuldeisers doen we zelf. Zo nodig bieden we financiële coaching¹ en budgetbeheer.

De kredietbank verstrekt alleen de leningen. De bank heeft haar eigen incassobeleid bij het achterblijven van betalingen. Dit zou haaks kunnen staan op wat we willen, namelijk stress verminderen bij de inwoner en zorgen dat er perspectief blijft. Maar de Kredietbank Nederland geeft aan niet met deurwaarders te werken en een sociaal incassobeleid te hebben. Ze willen nauw met onze gemeente samenwerken om passend te reageren als er betalingsproblemen zijn.

1.2 *Er is een financieel risico bij saneringskredieten van de kredietbank*

Voor saneringskredieten vraagt de Kredietbank Nederland dat we als gemeente borg reserveren. Wanneer bij een inwoner (een deel van) de afbetaling niet gebeurt (overlijden, achterblijven in betaling) moeten we (een deel van) deze borg aan de kredietbank betalen. De financiële risico's zijn echter beperkt. Het merendeel van de kredieten zal afbetaald worden (70-80%). We kunnen bij achterblijven van de betaling samen met de Kredietbank Nederland oplossingen zoeken voor de betalingsachterstand, bijvoorbeeld door de termijn voor afbetaling te verlengen tot maximaal 5 jaar.

2.1 *Er is een financieel risico bij saneringskredieten die we zelf verstrekken*

Voor de kredieten die we zelf aan jongeren verstrekken binnen de pilot 'aanpak jongeren met schulden' is er eveneens een financieel risico. De jongere kan stoppen met afbetalen of verhuizen. Voordeel van deze trajecten is dat we nauw contact houden met de jongere. Zo mogelijk zal de trajectbegeleider eerst samen met de jongere naar oplossingen zoeken. Wanneer de jongere weigert te betalen kunnen de kosten eventueel verhaald worden door inhouding op de bijstand. We houden rekening met een verlies van 30% van de leningen. Voor een deel van de jongeren in deze pilot verwachten we juist financiële winst. Jongeren in de bijstand die door deze hulp terug gaan naar school, hoeven geen uitkering meer te ontvangen.

2.2 *Komen de jongeren niet in de problemen als de pilot stopt?*

De pilot duurt 3 jaar, maar de trajecten voor de jongeren kunnen langer doorlopen (3-5 jaar). Als na 3 jaar de pilot geëvalueerd wordt en de gemeente besluit te stoppen is, dit een risico voor de jongeren. We willen als gemeente echter een vangnet blijven bieden voor de jongeren in deze pilot en laten hen niet los.

---

¹ Het gaat hier om DFD (Duurzame Financiële Dienstverlening). Er volgt later dit jaar een voorstel aan de gemeenteraad om dit structureel te maken.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Aan dit project zijn financiële voorwaarden verbonden. Hieronder een overzicht van het benodigde budget voor de pilot van 3 jaar. Het gaat hier om financiële voorwaarden waarin met het reguliere budget niet voorzien kan worden.

We zullen in jaar 1 en 2 trajecten voor 40 jongeren opstarten. In het 3^e jaar starten we geen trajecten meer op voor jongeren. De saneringskredieten starten we in jaar 1, 2 en 3 op. Het gaat hier immers om reguliere dienstverlening en dus minder onzekere factoren.

In de evaluatie in jaar 3 zullen we in beeld brengen wat de kosten zijn bij implementatie. Daarnaast maken we duidelijk wat de kosten zijn als het besluit valt de pilot te stoppen. Het gaat dan om kosten voor de trajecten die nog afronding behoeven na het 3e jaar.

- Capaciteit schuldhulpverlening:
  - o 0,5 fte consulentenschap schuldhulpverlening à € 35.000 per jaar voor de eerste 2 jaar van de pilot € 70.000
  - o 0,3 fte consulentenschap schuldhulpverlening à € 35.000 per jaar voor het derde jaar van de pilot € 21.000
  - o 0,5 fte consulentenschap budgetcoaching jongeren (DFD-jong) à € 35.000 per jaar voor de eerste 2 jaar van de pilot € 70.000
  - o 0,3 fte consulentenschap budgetcoaching jongeren (DFD-jong) à € 35.000 per jaar voor het derde jaar van de pilot € 21.000
- Capaciteit trajectbegeleiding participatie Al gedekt²
- Risico-opslag voor niet-inbare leningen aan jongeren vanuit gemeente voor 37 trajecten in de pilot 'aanpak jongeren met schulden' op basis van minimale afdracht over 3 jaar³
37 x € 1.836 = € 67.932 lening aan jongeren
30% risico bij de gemeentelijke leningen aan jongeren € 20.380
- Risico-opslag voor niet afgelost saneringskrediet van de kredietbank voor 3 proeftrajecten in de pilot 'aanpak jongeren met schulden'⁴

² Het participatiebudget biedt voldoende ruimte voor eventuele extra capaciteit jongerenconsulenten Werk. Het budget voor de integrale jongerenaanpak biedt ruimte voor de inkoop van trajecten (Wmo begeleiding, leerwerktrajecten)

³ De normaflossing voor een jongere bedraagt € 51 per maand. In 3 jaar is dit € 1.836.

⁴ De gemeente kan ev. bij mislukte afbetaling van het krediet, het bedrag dat uit de borgsom bij de gemeente aan de kredietbank betaald moet worden, verhalen op de jongere.

op basis van minimale afdracht over 3 jaar ⁵ , 3 x € 1.836= € 5.550 saneringskrediet, 30% risico bij deze saneringskredieten	€ 1.665
- Risico-opslag voor niet afgelost saneringskrediet van de kredietbank voor vier 75+trajecten per jaar op basis van minimale afdracht over 3 jaar ⁶ , 4 x € 2.052=€ 8.208, voor 3 jaar= € 24.624 saneringskrediet, 20% risico bij deze saneringskredieten	€ 4.925
- Risico-opslag voor niet afgelost saneringskrediet van de kredietbank voor de overige 8 trajecten per jaar op basis van minimale afdracht over 3 jaar ⁷ , 8 x € 1.836= € 14.688, voor 3 jaar=€ 44.064 saneringskrediet, 20% risico bij deze saneringskredieten	€ 8.812
- Licenties Stratech, kosten € 800 per jaar per gebruiker, voor 2 gebruikers € 1.600, voor 3 jaar	€ 4.800
- Inrichten van Stratechstelsysteem <ul style="list-style-type: none"> o Jaarlijkse bijdrage (3 x € 1.115= € 3.345) o Eenmalig bij aanschaf 	€ 3.345 € 2.750
- Werkbudget JIM voor een training voor consultants en professionals	€ 6.000
Totale kosten voor pilot van 3 jaar	€ 234.677

Daarnaast is er een leningsom nodig om de leningen aan de jongeren te
Kunnen verstrekken (het jongerengarantiefonds) **€ 67.932**

Verder is er een borgsom nodig om saneringskredieten mogelijk te maken
bij de Kredietbank Nederland:

- 3 proeftrajecten in pilot 'aanpak jongeren met schulden'	€ 5.550
- 12 trajecten 75+ (4 per jaar)	€ 24.624
- 24 trajecten 'overig' (8 per jaar)	€ 44.064

---

⁵ De normaflossing voor een jongere bedraagt € 51 per maand. In 3 jaar is dit € 1.836.

⁶ De normaflossing voor een alleenstaande boven de pensioengerechtigde leeftijd bedraagt € 57 per maand. In 3 jaar is dit € 2.052.

⁷ De normaflossing voor de overige trajecten bedraagt € 51 per maand per persoon. In 3 jaar is dit € 1.836 per persoon.

Totale borgsom

€ 74.238

Leningsom + borgsom (€ 67.932 + € 74.238)

€ 142.170

Totaalbedrag pilot én leningsom/borgsom:

€ 234.677 + € 142.170 =

€ 376.847

Nota Bene:

De leningsom komt grotendeels terug middels afbetaling van de jongeren aan de gemeente. De borgsom wordt voor het grootste deel niet aangesproken en blijft dus bij de gemeente, omdat cliënten de lening van de kredietbank terugbetalen.

Jongeren die door de aanpak in de pilot uit de bijstand komen, leveren voor de gemeente een kostenbesparing op. Stel je kunt van de 40 jongeren 8 met deze aanpak uit de bijstand krijgen, dan levert dat per jaar € 96.000 aan kostenbesparing op. In de evaluatie van de pilot zullen we de gerealiseerde kostenbesparing in beeld brengen.

b. Communicatie

Er is communicatie nodig via de gebruikelijke kanalen. Voor de jongerenaanpak gaan we ook in contact met de vindplaatsen.

c. Overlegd met

Kees van Geffen – Wethouder

Ester Biezen – Hoofd Werk en Inkomen

Robert Peters – Teamleider schuldhulpverlening

Nicole van Aa – Teamleider werk

Martien van Hoof – Teamleider inkomen

Irene Rouwenhorst – Programmamanager Werk en Inkomen

Jan van Nistelrooij– Adviseur Planning en Control

Coen van den Hout- Concern Controller

Kenniskring WIAS

Bijlagen

- Notitie schuldsanering en aanpak voor jongeren met schulden.
- Advies kenniskring WIAS

- Reactie van wethouder Kees van Geffen op het advies van kenniskring WIAS